

SERENISSIMO
FERDINANDO
HETRVRÆPRINCIPI

H A S

PHILOSOPHIÆ VNIVERSÆ THESES

S A C R A T A S

Publicæ Disputationi exponit

IN TEMPLO FLORENTINO

SOCIETATIS IESV

Ioannes Philippus Eschinus.

FLORENTIÆ, MDCXCIV.

Ex Typographia Petri Matini sub Signo Leonis Aurei.
SUPERIORUM PERMISSU.

SEPTENTRIONALIS
FERDINANDUS
METRVS ET REX

PHILOSOPHIAE VIVAE ET TIBES
SACRA

IN REXIS AC REXIS
SACRA

PHILOSOPHIAE VIVAE ET TIBES

PHILOSOPHIAE VIVAE ET TIBES

PHILOSOPHIAE VIVAE ET TIBES

Nicola Cosani Pin.

A. 116: Taddei sculp.

SERENISSIME PRINCEPS.

Erecundiæ leges audire non libuit, cum Tua nostram exciperet Clementia Philosophiam, SERENISSIME PRINCEPS. Accessit honoris causâ ad eam Regiam, in quâ tandem facilius agnoscimus Reginam esse Sapientiam, quod tuos amores meruerit. Audieramus eos non semel, qui adulari nec

vellent, nec possent, cum Tua in liberales Artes Beneficia, in Viros egregios amorem prædicarent. Maiora vidimus, quam quæ narrabantur; Principem scilicet, in quo sapiens quilibet rerum æstimator admirabilem illam gemmarum temperiem agnoscat, ex qua magnos constare animos Platonis olim Affectæ affirmabant. Quid enim splendidius Prudentiâ illâ, quâ omnia pervadis, & illustras? Quid forinosius sagacissimæ tantarum rerum in mole Mentis candore? Quid moderatione in tanto honoris, & Potentiæ vertice pretiosius? Sane Is es, PRINCEPS SERENISSIME, qui nisi imperium nascendo meruisses, mereri posses florentissimo Dotium Patrimonio, quo magis inclarescis, quam Tuæ ornamentis Auctoritatis. Nimirum regij, augustique sanguinis Sobolem Indoles decebat, quæ nihil nisi magnum conciperet, & inter ipsa summæ Potestatis Præludia Maximos Maxima repræsentaret. Fortunam Magnus tenes præ alijs, Liberalis, in alios refundis, Sapiens tuæ felicitatis esse arbitraris, felices efficere. Hæc ego mecum libentius dum reputo, illud facile statuo, quidquid Celsitudini Tuæ deferatur, officiosæ plurimum habere necessitatis: Neque

enim

enim aut ingrati vivere possumus, aut agrestes, qui à Moribus tuis ad omnem informamur humanitatem, Ecquidem haud ignoro ingentis audaciæ esse exiguum pendere Magnitudini amplissimæ Vectigal obsequij: Verùm ut Clarissimorum Caputum est, oblata munera, non sua præstantia, non munerum pretio, sed offerentium studio metiri; ita Subditorum Vnum hoc reliquum Tenuitati solatium, ea offerre, quæ dantis voluntatem habeant, accipientis dignitatem. Frons illa Medicei Principis Testis, & augustior Principatu, quamvis reverentiam à Populis extorqueat, timori propiorem, spem tamen excitat iucundissimam, & suavi quodam Comitatus colore, quo acrem, micantemque teniperat Oris Maiestatem, nostrorum excusat propemodum confidentiam oculorum, qui Animi indices, timere nesciunt, dùm fruuntur, & mirantur.

Serenissimæ Celsitudinis Tuæ

*Humillimus, Additissimus,
atque Obsequentissimus Servus*
Joannes Philippus Eschinus.

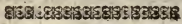
[illegible]

Copyright Clearance Center, Inc.

THESES PHILOSOPHICÆ.

EX LOGICA.

Datur Logica Artificialis, hoc est, habitus studio, & exercitatione acquisitus regulativus per regulas certas, & infallibiles operationum nostri intellectus, & est ad alias scientias totales acquirendas solum moraliter necessaria: Est virtus intellectualis secundum partem Analyticam, Topicam, & Sophisticam; Est vera scientia simpliciter, & adæquatè practica; Bene dividitur in docentem, & utentem, prima est, quæ dat præcepta quasi in abstracto definiendi, syllogizzandi &c. Secunda est, quæ per sua præcepta actu dirigit operationes intellectus; Habitus autem Logicæ docentis, & habitus Logicæ utentis non realiter, sed per intellectum solum distinguuntur.

2. Suppositis varijs Obiectu acceptionibus, & divisionibus, obiectum materiale Logicæ non sunt voces, neque res omnes, neque intellectus, ita ut Obiectum attributionis sit, vel voces rectè dispositæ, vel res rectè cognitæ, vel intellectus rectè intelligens, sed Obiectum materiale sunt operationes intellectus, quatenus dirigibiles, Obiectum formale est ipsa rectitudo, & operatio recta est Obiectum attributionis, & licet

Obiectum adæquatum Logicæ sint omnes tres operationes asserimus tamen Obiectum principale Logicæ Aristotelicæ esse syllogismum demonstrativum.

3. Entia rationis Logica, ut esse cognitum esse genus, &c. & universim omnes secundæ intentiones Logicæ non confluantur formaliter per aliquam relationem fictam, neque per aliquod ens diminutum, argue, abusivum, sed sunt denominationes extrinsecæ reales provenientes à formis realibus, scilicet cognitionibus taliter, vel taliter tendentibus in obiecta. Universale Logicum est unum aptum prædicari de pluribus; in ipsa actuali prædicatione retinet universalitatem; recte dividitur in quinque quasi Species, quæ sunt Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens; hæc quinque prædabilia bene definiuntur solitis definitionibus, Genus ut habeat rationem prædicabilem, requirit plures Species saltem possibiles, prædicatur de suis inferioribus per modum totius potestativi, & habet rationem partis actualis componentis unâ cum differentia Speciem. Differentia specifica consistit in dissimilitudine essentiali plurium in eodem genere contentorum, rursus dicimus repugnare Speciem immultiplicabilem, Individuum est, quod de uno tantum prædicatur, potest abstrahi ratio communis ab omnibus individuis in particulari.

4. Voces significant primariò, & immèdiatè res, secundariò verò, & mediatè conceptus. Veritas formalis est conformitas cognitionis eum obiecto sicuti est in se, datur solum in actibus iudicativis, non reperitur ergo in rebus, neque in sensibus; neque in simplici apprehensione, in quibus tantum reperitur veritas materialis, & radicalis. Veritas formalis non suscipit magis, & minus, licet suscipiat falsitas, adeoque unâ præpositio, licet non possit alia verior esse, potest tamen esse falsior, non est adæquatè intrinseca actui vero. Ex duabus propositionibus contradictorijs de futuro contingenti, tam absoluto, quàm conditionato altera est determinatè vera, & altera determinatè falsa, etiam præsciindendo à Divina Scientia. Actus semel verus non potest transire in falsum; nec è contrariò.

3. Discursus est progressus intellectus ab una notitia in aliam; hinc sequitur ad rationem discursus requiri pluralitatem notitiarum, itaut una notitia ab alia inferatur. Discursus includit essentialiter non solum conclusionem, sed etiam premissas. Syllogismus est oratio, in qua quibusdam positis aliud quid à positis necesse est contingere, eo quod hæc sint. Vis syllogistica fundatur in illis principiis dictum de omni, & dictum de nullo. Positis præmissis, quibus intellectus assensum præstitit, necessitatur, ad assensum conclusionis, tum quoad specificationem, tum quoad exercitium. Demonstratio est syllogismus faciens scire; alia est à priori, alia à posteriori. Demonstratio à priori procedit ex veris, primis immediatis, & notioribus, causisque conclusionis. Datur scientia de novo, quæ non est pura reminiscencia, & definitur cognitio certa, & evidens demonstrans de suo obiecto proprietates per certas demonstrationes. Dividitur in practicam, & speculativam, quæ diversitas desumitur ex fine utriusque. Potest in eodem intellectu stare simul actus veræ scientiæ, opinionis, & fidei tum divini, tum humanæ circa idem obiectum materiale.

EX PHYSICIS.

1. **P**hyfica, quæ est vera scientia speculativa habet pro obiecto attributionis corpus naturale, ut naturale. Principia intrinseca corporis naturalis sunt illa, quæ neque ex alijs, neque ex alterutris, sed ex his omnia sunt; In fieri corporis naturalis sunt tria, scilicet materia, forma, & eius privatio; In facto esse sunt duo, nimirum Materia, & Forma; Materia prima, quæ est substantia incompleta, definitur positivè, & negativè, positivè sic: Est primum subiectum uniuscuiusque, ex quo fit aliquid cum inest, non secundum accidens, & si aliquid corrumpitur in hoc abibit ultimum. Negativè definitur; quod per se ipsam neque est quid neque quantum, neque quale, neque aliquid aliud, neque negationes horum, sed id, de quo omnia prædicantur. Est ingenerabilis, & incorruptibilis. Est pura potentia physica, non metaphysica, quia includit actum

actum entitativum; Habet propriam existentiam; per quam saltem inæquatè existit; præscindendo ab existentia formæ; & licet materia prima non possit naturaliter existere spoliata omni forma substantiali; supernaturaliter tamen potest. Appetit appetitum innato omnes formas; non quidem appetitu simultatis, sed simultatè appetitus; Hic appetitus est indistinctus à materia; & est appetitus æqualis ad formas inæquales. Necessitas materiæ primæ colligitur ex conceptu quidditativo transmutationis substantialis, & ex universalissimâ inductione in cæteris mutationibus, tum naturalibus, cùm artificialibus.

2. Forma substantialis definitur communiter: Ratio ipsius quidquid erat esse rei; Formæ materiales educuntur de potentia materiæ; Formæ spirituales sicut non substantiantur à materia, ita nec in illius potentia continentur, nec ex illa educuntur, sed creantur à Deo. Falsissima est, imò periculosa in fide sententia Atomistarum negantium omnes formas substantiales, excepta anima rationali, & omnia accidentia physica distincta à substantia, & motu locali corporum, & constituentium omnes mutationes substantiales, & accidentales mutationes per meram Atomorum diversimodè figuratarum combinationem. Dantur igitur in compositis naturalibus, præter formas accidentales, formæ etiam substantiales, quæ sunt veræ substantiæ incompletæ; & partes compositi actuates materiam, cum quæ constituunt substantiam completam.

Forma licet sit pars principalior compositi tamen non est tota illius quidditas. In eodem vivente non dantur simul, præter formam totalem aliz formæ, vel corporeitatis, vel partiales, adeoque Caro, Os, Cor, &c. solum materialiter, & non formaliter, differunt. Privatio formæ subsequens est principium per se fieri corporis naturalis. Compositum præter materiam, & formam includit unionem, quæ necit utrumque extremum. Hæc unio est modus substantialis superadditus materiæ, & formæ essentialiter requisitus ad constituendum unum compositum, in quo unica tantum datur unio recepta in materia. Non distinguitur realiter compositum à suis partibus collectivè sumptis,

3. *Natura definitur: Principium, & Causa, motus, & quietis eius, in quo est primo, & per se, & non secundum accidens; Ars dicitur naturæ imitatrix, quia applicando activa passivis producere potest plures effectus naturales; Ars Chymica directivè concurrens verum aurum efficiens repugnat moraliter, non physicè. Causa est principium determinans cum virtute adesse aliquid; Alia est materialis, alia formalis, alia efficiens, alia finalis. Negamus in causis efficientibus mutuam causalitatem, & admittimus posse supernaturaliter eundem numero effectum pendere a duplici causa totali. Causa ad hoc ut agat indiget conditionibus requisitis ad agendum, scilicet, ut detur approximatior, dissimilitudo, & distinctio inter agens, & passum; Negamus actionem in distans naturaliter loquendo, & actionem similis in simile in qualitatibus corruptivis.*

4. *Actio, quæ definitur: Actus huius ab hoc non distinguitur realiter à passione, quæ definitur: Actus huius in hoc; Probabilius est actionem recipi in passo. Causa finalis est illa, cuius gratia cætera sunt; Virtus causæ finalis est sola bonitas apprehensa vera, vel apparens ipsius finis. Sola agentia intellectualia agunt formaliter propter finem. Substantia produciunt immediatè ab accidentibus, tamquam à causa instrumentali.*

5. *Deus immediatè, & necessario concurrit ad omnes, & singulos effectus causarum secundarum; Hic concursus Dei non est physica prædeterminatio, quæ multiplici ex capite repugnat; Est igitur concursus Dei in actu primo cum causis secundis exhibitio Omnipotentis indifferentis; In actu secundo verò est ipsa actio, qua Deus, & creatura indivisibiliter agunt; Cum toto hoc tamen stat, quod Deus determinet creaturas ad individuationem effectus.*

6. *Motus, qui est præcipua proprietas corporis naturalis, definitur: Actus entis in potentia, prout in potentia, quæ definitio convenit successivis, & instantaneis motibus. Dividitur motus in motum generationis, alterationis, augmentationis, & in motum localem. Generatio est mutatio totius in totum nullo sensibili remanente, ut subiecto eodem; eius terminus formalis est sola*

sola unio. Subiectum inhaesionis accidentium materialium, non est totum compositum, sed materia prima, in qua recipiuntur mediante quantitate; Hinc negamus fieri resolutionem usque ad materiam primam in generatione substantiali; Alteratio corruptiva est mutatio in qualitatibus contrariis, aut medijs, manente eodem subiecto sensibili; est motus successivus, & continuus; Intentio qualitaris, alterativæ sit per additionem gradus homogenei ad gradum in eadem parte subiecti.

7. Locus physicus est superficies prima corporis continens immobilis; Præter locum extrinsecum datur etiam, locus intrinsecus, seu ubi modaliter distinctum à loco extrinseco, & Corpore locato; Per hoc ubi res est formaliter in loco, & per idem determinatur ad hoc ut sit potius in uno, quam in alio loco. Supernaturaliter non implicat penetratio corporum, licet repugnet naturaliter. Potest idem corpus de potentia Dei absoluta esse, in pluribus locis, non solum definitive, sed etiam circumscriptivè, non potest tamen replicari ipsum ubi. Non potest dari creatura, quæ sit, & nullibi sit.

8. Vacuum philosophicè consideratum est locus realis carens corpore contento; repugnat naturaliter; plura experimenta, quæ afferuntur a nonnullis ad probandum dari naturaliter vacuum, non probant intentum, & in specie experimentum præclarissimi mathematici Evangelistæ Torricelli de Barometris, seu Vitreis Fistulis cum Hydragyro non probat in segmento extante, seu parte relicta à Mercurio descendente usque ad certam mensuram esse vacuum; adeoque egregiè, hallucinantur illi, qui dicunt esse demonstrationem ocularem, loci sine locato, in prædicto segmento extante Barometri, immò reponimus esse demonstrationem ocularem loci cum locato.

9. Rursus machina Pneumatica Roberti Boyle neque probat fieri vacuum in recipiente, quod est vas vitreum, negamus enim totum aerem recipientis, deducto pluries embolo, commeari in Anthlyam, attenuatur quidem aer in tali casu, totus non extrahitur, ex tali autem aeris attenuatione sequi-

sequitur, ut non possit deservire animalium respirationi; dum autem animal in recipiente positum respirare nequeat, mirum non est si intereat; idem dicimus de cæteris Phænomenis, quæ succedunt in prædictis experimentis non probari ex illis fieri vacuum. Natura igitur, quæ maximè abhorret vacuum, utitur tamquam instrumentis vi elastica corporum, virtute trahente embolum in Anthlijs, aeris præssione, tensione, gravitate, (si verè gravitet) levitate, rarefactione, & densitate corporum ad impediendum vacuum; Cum toto hoc tamen asserimus præsertim contra Chartesium per Divinam Omnipotentiâ posse fieri vacuum, & in tali casu potest fieri motus gravium, & levium, alique motus, dummodo non fiat nova corporum disiunctio.

10. Tempus est mensura, seu numerus motus secundum prius, & posterius; præter tempus extrinsecum datur etiam intrinsecum, scilicet duratio, quæ est modus superadditus determinativus rei, ut hoc potius quam alio tempore duret. Implicat creatura quæ sit, & nunquam sit.

11. Admissio infinito synchathegorematico negamus omne infinitum cathegorematicum creatum, negamus etiam possibilem esse creaturam perfectissimam, qua perfectior sit impossibilis. Negamus etiam creaturam aliquam potuisse esse ab æterno, vel sit permanens, vel successiva.

12. Quantitas est accidens distinctum à re quanta, eius effectus formalis non est extensio localis, aut extensio partium in ordine ad se, aut ratio mensuræ, sed est naturalis impenetrabilitas subiecti, cui inest, cum alio subiecto eodem accidente affecto.

13. Continuum non componitur ex indivisibilibus, sive hæc indivisibilia sint mathematica, ut voluit Zeno, sive sint formaliter indivisibilia, & virtualiter divisibilia, sive indivisibilia divisibiliter locata, quæ alio nomine vocantur puncta inflata, sive sint indivisibilia physica, quæ vocantur minima physica.

14. Probabilius existimamus cum Aristotile continuum componi ex partibus divisibilibus in infinitum non actu, sed potentia tantum distinctis, & hanc sententiam problematicè tantum propugnamus.

15. Mundus est simpliciter perfectus, & unus non est animatus; non fuit, nec potuit esse ab æterno. Cæli, seu regiones stellarum sunt liquidæ; Negamus systema Copeenicanum, & admittimus Ptolemaicum. Syderibus fixis inest lux innata. Agunt sydera in hæc inferiora non solum per lucem, sed etiam per alias influentias. Elementa, quæ remanent in mixtis solum virtualiter sunt quatuor, scilicet Terra, Aqua, Aer, & Ignis, & constant ex materia, & forma substantiali distincta à primis qualitatibus. Unicuique elemento conveniunt duæ ex primis qualitatibus una in summo, alia in excellenti; Sunt autem primæ qualitates quatuor, omnes positivæ, & activæ, nimirum Calor, Frigus, Humiditas, & Siccitas. Virtutes motrices elementorum sunt distinctæ à substantia ipsorum elementorum, & à combinatione, & temperamento primarum qualitarum, & sunt qualitates positivæ. Elementa in proprijs locis non gravitant, neque levitant.

16. Anima bene definitur actus primus corporis organici physici potentiæ vitæ habentis. Conceptus vitæ in actu secundo est perfectio simpliciter simplex, & prædicatur univocè de Deo, & creaturis. Non dantur in eodem vivente, nec simul, nec successivè plures animæ, sed solum unica anima, quæ est principium plurium operationum vitalium; Partes fluidæ, & humores non sunt animati; partes verò, quæ vivunt in actu secundo, ut Organa, Caro, Nervi, Pili, Ungues, &c. animantur. Omnes animæ, præter rationales, sunt materiales, adeoque divisibiles. Potentiæ animæ nec inter se, nec ab anima distinguuntur realiter.

17. Potentiæ animæ vegetativæ sunt nutritiva, augmentativa, & generativa. Est verissima sententia de circulatione sanguinis in corpore animalis. Potentiæ animæ sensitivæ sunt sensus, tum interni, tum externi. Dantur species impressæ non solum in potentia visiva, sed etiam in alijs sensibus. Visio fit per introitusceptionem specierum non per extramissionem radiorum. Lux est qualitas physica, & non sunt corpuscula vibrata à Sole, stellis, vel alio corpore luminoso, ut falsò imaginantur nonnulli; Præter colores apparentes, & transientes,

seuntē dāntur etiam colores reales, & permanentes. Fit visio in Retina. Allucinantur ergo aliqui Atomistæ docentes nullum aliū dari sensum in animali præter tactum, qui prout magis, vel minus acutus diversimodē nominatur nunc oculus, nunc auris, &c. sensationes verō aliud non esse, quam titillationes, seu vellicationes atomorum sensibus accurrentium, qui solum ratione diversarum vellicationum, quas percipiunt diversificantur inter se. Anima rationalis est forma informans corpus humanum, est immaterialis, indivisibilis, & immortalis; habet anima rationalis duplicem statum, aliū in corpore, aliū extra corpus, utrumque tamen illi connaturalem.

EX METAPHYSICIS.

I. **M**etaphysica, quæ est scientia speculativa habet pro obiecto adæquato ens reale, quod ens reale benè explicatur, quod sit illud, cui non repugnat existere physice; perfecte præscindit a suis differentiis, & differentiæ ab ente; adeoque conceptus entis respectu Dei, & creaturæ, substantiæ, & accidentis est univocus. Possibilitas actualis alterius mundi non est aliquid physice existens intrinsicè mundo possibili, & à Deo contradistinctum, quocumque modo vocetur, sive ens diminutum, sive ens abusivum, neque talis possibilitas est sola denominatio extrinseca ab omnipotentia Dei potente aliū mundum creare, sed est possibilitas intrinseca, quæ consistit in hoc, quod, si alter mundus existeret, non sequerentur duo contradictoria. Potest intellectus cum creatus, tum increatus facere ens rationis metaphysicum, & concipere impossibile, quod ens rationis definitur esse illud, quod tantum habet esse obiectivè in intellectu. Negationes obiectivæ sumptæ formaliter non identificantur cum ente positivo, neque sunt aliquid à parte rei, quod dicatur ens negativum, sed propriè loquendo nihil sunt independentè ab intellectu. Essentia in rebus creatis non distinguitur ab existentia. Attributa entis sunt tria scilicet unum, verum, & bonum. Unitas in abstracto est negatio divisionis; superaddit supra ens negationem.

2. Uni-

2. Unitas alia est universalis, alia numerica, seu individualis. Universale metaphysicum est unum aptum esse in multis; non datur à parte rei, nec in singularibus, nec extra singularia, neque in Ideis Platoniceis, sed solum in intellectu creato, à quo solo fit per cognitionem directam, & præcisivam, non obiectivè, sed formaliter. Principium individuationis, seu unitatis numerice non desumitur à materia, vel per ordinem ad ipsam, neque per ordinem ad circumstantias materiales, sed est ipsa entitas cuivuslibet entis singularis. Identitas realis est summa unitas extremorum, quæ maior dari non potest, dicens ipsorum consensum in omni omnino perfectione cum mutua affirmabilitate in recto. Distinctio vero est vera extremorum de se invicem inobabilitas in recto.

3. Inter gradus metaphysicos realiter identificados nulla datur distinctio media inter realem propriè dictam, & rationis. Negamus etiam in creaturis omnem distinctionem virtuales, vel sit extrinseca, vel intrinseca, quæ sit capacitas ex parte obiecti ad sublinenda prædicata contradictoria; solum igitur agnoscimus inter prædictos gradus distinctionem rationis ratiocinate. Hinc negamus præcisionem obiectivam. Denique ens realis bene dividitur in decem prædicamenta, quæ sunt: Substantia, Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Quando, Ubi, Situs, Habitus. Substantiæ conceptus bene explicatur per hoc quod sit principium per se subsistendi, & alijs substandi. Dividitur in primam, & secundam, hoc est in singularem, & universalem. Relatio alia est prædicamentalis, alia transcendentalis; prædicamentalis non consistit in solo fundamento, nec in sola ratione fundandi, nec est entitas modalis distincta à termino, fundamento, & ratione fundandi, sed constituitur formaliter per utrumque extremum posita ratione fundandi, nec datur adequatè ad terminum non existentem.

LAUS DEO.